

Onderzoeksprogramma 2024 –1^e tranche

Opmerking vooraf:

'Onderzoeken waarbij 'extern' staat, worden door het WODC aanbesteed. Mocht uw organisatie interesse hebben in het uitvoeren van een bepaald onderzoek, dan kunt u dit kenbaar maken via ewb@wodc.nl. Wij verzoeken u daarbij zo precies mogelijk aan te geven waarom u belangstelling heeft om deel te nemen aan de offerteprocedure. De onderzoeken worden gedurende de eerste helft van 2024 geleidelijk aanbesteed. De volgorde of planning hiervan staat niet op voorhand vast.'

DGSenB

Omvang en diversiteit doelgroep(en) meerouderschap en -gezag (extern)

Volgens de Nederlandse wet kunnen er maar maximaal twee ouders juridisch ouder zijn van een kind en ook maar twee ouders gezag hebben. Dit leidt tot (praktische) problemen voor gezinnen waarin kinderen door meer dan twee ouders worden verzorgd en opgevoed. De Staatscommissie Herijking ouderschap heeft in haar rapport uit 2016 geadviseerd te komen met een regeling voor meerouderschap en -gezag. Naar aanleiding van een aangenomen motie van het lid Van Ginneken c.s. is een interdepartementale werkgroep (o.a. OCW, BZK, SZW, Fin en VWS) aan de slag gegaan met het uitwerken van een plan en een planning voor de manier waarop meerouderschap en -gezag in de toekomst kan worden geïmplementeerd. Onderzoek naar de diversiteit van de doelgroep is van belang om goed te kunnen bepalen op wie de regeling van toepassing zou kunnen/moeten zijn. Daarnaast is het van belang om de omvang van de doelgroep in kaart te brengen om op basis daarvan de uitvoeringsconsequenties (concreter) in beeld te brengen en een goede afweging te maken t.a.v. een regeling. Voorts kunnen de resultaten van dit onderzoek worden gebruikt als een (vroege) 0-meting indien er een regeling met evaluatiebepaling komt.

Onderzoek Speelautomaten (extern)

Speelautomaten wet- en regelgeving heeft grotendeels stil gestaan sinds 2000. De afgelopen tien jaar is er in de sector wel het een en ander veranderd: de techniek is verder ontwikkeld en het aantal kleinere exploitanten neemt af ten gunste van de komst van grotere exploitanten. Daarnaast is ook de wet Koa van invloed op de speelautomatenbranche. Op het gebied van verslavingspreventie is het bijvoorbeeld voor online kansspelen door geïdentificeerd spelen mogelijk en verplicht om speelgedrag te monitoren, speellimieten in te laten stellen door spelers en spelers op voorhand te controleren op registratie in het uitschrijfregister Cruks. Voor speelautomaten is dit momenteel niet overal mogelijk in de sector en ook niet wettelijk verplicht, terwijl dit wel wenselijk is. Zo is er wel Cruks controle bij toegang tot speelautomatenhallen, maar niet bij automaten in horeca. Speelgedrag wordt alleen vanaf een relatieve afstand in speelautomatenhallen in de gaten gehouden.

Inmiddels is cashless betalen technisch gezien mogelijk, maar betalingen mogen volgens de wet alleen contant plaatsvinden. Hoewel een ontheffing mogelijk is via de Kansspelautoriteit wordt er bijna geen gebruik van gemaakt door de sector, omdat het verkrijgen van de ontheffing als een langdurig, kostbaar en moeizaam proces wordt ervaren. Het gevolg is dat stortingen en uitbetalingen vooral contant plaatsvinden en ook daarmee controle en toezicht op gedrag en geldstromen veel minder goed mogelijk is.

Het is wenselijk om te verkennen hoe het speelautomatenbeleid mogelijk verbeterd kan worden, zodat dit ook meer in lijn is met de wet Koa die in 2021 in werking is getreden en met de wet- en regelgeving met betrekking tot andere kansspelen.

Verkenning naar mogelijkheden tot standaard inzet van wetenschappelijke analyse bij gevallen van (poging tot) moord en doodslag na huiselijk geweld en/of kindermishandeling (extern)

Het bestrijden van geweld tegen vrouwen achter de voordeur staat vermeld in het coalitieakkoord van het inmiddels demissionaire kabinet Rutte IV. De aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling in (Europees en Caribisch) Nederland vergt verdere verbetering, mede naar aanleiding van het niet dalende aantal van fatale gevallen van huiselijk geweld en kindermishandeling. De Tweede Kamer vindt het belangrijk dat het kabinet kijkt naar goede voorbeelden in het buitenland om de aanpak te verbeteren. In het Verenigd Koninkrijk is een standaard wetenschappelijke *review* in gevallen van (poging tot) moord of doodslag wettelijk verankerd. In de voortgangsbrief over de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling van SVWS en MRb die medio september 2023 naar de Tweede Kamer is gestuurd, wordt vermeld dat het kabinet het WODC vraagt bovengenoemde verkenning uit te voeren. Het primaire doel van dergelijke wetenschappelijke (meta-) reviews is het continu verbeteren van het beleid en de aanpak van de betrokken partijen en zo een leercyclus te creëren.

Procesevaluatie implementatie handboek en menukaart begeleidingsvarianten jeugdreclassering (extern)

In 2005 is een handboek Jeugdreclassering (JR) geïntroduceerd. Na de stelselwijziging (Jeugdwet 2015) met de decentralisatie van de jeugdzorg is er door de Gecertificeerde Instellingen (GI's), die de JR en Jeugdbescherming uitvoeren, minder aandacht besteed aan het specialisme van het handboek. De afgelopen jaren hebben verschillende GI's gewerkt aan de doorontwikkeling van de methodiek JR. Daarbij zijn er over veertien GI's drie stromingen ontstaan. Alle GI's willen nu de kennis bundelen in één 'handboek en menukaart begeleidingsvarianten jeugdreclassering' waarmee het specialisme van de jeugdreclassering weer in ere wordt hersteld en onderhouden.

Voor het ministerie is deze ontwikkeling van belang omdat zo *evidence based* werken bij de jeugdreclassering en rechtsgelijkheid voor de jeugdige justitiabele wordt gewaarborgd. In dit onderzoek wordt nagegaan of het 'handboek en menukaart begeleidingsvarianten jeugdreclassering' wordt uitgevoerd als bedoeld. En of er knelpunten en aanbevelingen voor oplossingen gegeven kunnen worden.

Procesevaluatie DigiPlein (extern)

De ambitie van het Programma Scheiden zonder Schade was het voorkomen van schade bij kinderen als hun ouders uit elkaar gaan. Er is een de-escalerende scheidingsaanpak ontwikkeld, waarin ouders en kinderen vroegtijdig ondersteund worden. Een van de instrumenten uit deze aanpak was de ontwikkeling van een digitaal Scheidingsplein (hierna DigiPlein), dat neutrale, laagdrempelige en betrouwbare informatie biedt aan ouders en professionals. Het doel van het onderzoek is te achterhalen of het DigiPlein datgene kan bewerkstelligen wat ervan verwacht wordt, namelijk het verminderen/ voorkomen van complexe scheidingen (door o.a. de-juridiseren en de-escaleren).

Strafrechtelijke aanpak van psychisch geweld (extern i.s.m. intern)

Mede op basis van het onderzoeksrapport 'Naar een aparte strafbaarstelling van psychisch geweld; Voor- en tegenargumenten' (Avans Hogeschool en Open Universiteit) heeft het kabinet besloten de strafrechtelijke aanpak van psychisch geweld in de praktijk te verbeteren, en geen aparte strafbaarstelling in te voeren. Onder meer met deskundigheidsbevordering werd in 2023 gepoogd deze aanpak te verbeteren.

Het doel van dit onderzoek is om op exploratieve kwalitatieve wijze te bekijken of de doorstroom naar het strafrecht en de strafrechtelijke aanpak van psychisch geweld is verbeterd na de deskundigheidsbevordering door middel van het digizine 'Psychisch geweld'.

Doelgroep preventieve detentie (extern)

Naar aanleiding van een aantal zeer ernstige incidenten bestaan er zorgen over de groep delinquenten zonder stoornis maar met een hoog recidive-risico die veroordeeld zijn voor een zeer ernstig (zedes-, gewelds- of terroristisch) misdrijf. Deze groep keert na detentie terug in de maatschappij, maar vormt in sommige gevallen nog een substantieel gevaar voor de veiligheid van de samenleving. Een maatregel preventieve detentie zou het mogelijk maken dat delinquenten met bovengenoemde kenmerken onder bepaalde voorwaarden door de strafrechter worden veroordeeld tot het ondergaan van deze veiligheidsmaatregel voor onbepaalde tijd, na afloop van de tenuitvoerlegging van de opgelegde gevangenisstraf. De rechter toetst periodiek of voortzetting nodig is. De vraag is hoe de potentiële doelgroep eruitziet voor wie een maatregel van preventie detentie geschikt zou kunnen zijn.

Evaluatie wet KOA (extern)

In 2021 is de Wet Kansspelen op Afstand van kracht geworden. Het belangrijkste gevolg daarvan is dat het mogelijk werd om in Nederland legaal aan online kansspelen deel te nemen. Dat legale aanbod is vergunningsplichtig en moet voldoen aan voorwaarden op het gebied van verslavingspreventie, consumentenbescherming en het tegengaan van kansspelerelateerde criminaliteit. In het maatschappelijk debat en in de politiek klonken en klinken zorgen over dat een aantal ongewenste effecten van de legalisering van online kansspelen, alle maatregelen en vergunningsvoorwaarden ten spijt. Denk hierbij aan een toename van problematisch speelgedrag en kansspelerelateerde criminaliteit, onmatige deelname aan kansspelen door jongeren, matchfixing of sterke vermindering van de afdracht van loterijen aan sport, cultuur, natuur en andere goede doelen. Mede gezien deze zorgen is vastgelegd dat de evaluatie van de Wet KOA reeds in 2024 zal plaatsvinden.

Combinatievonnissen van een langdurige gevangenisstraf en een tbs-maatregel (intern)

Met de afschaffing van de Fokkensregeling is het niet langer mogelijk tbs-gestelden met een combinatievonnis (tbs + gevangenisstraf) eerder dan gebruikelijk vanuit de gevangenis over te plaatsten naar een forensisch psychiatrisch centrum (fpc of tbs-kliniek). Dit kan onwenselijk zijn als er sprake is van een lange gecombineerde gevangenisstraf, omdat de start van de behandeling dan lang op zich laat wachten. Dit kan mogelijk nadelige gevolgen hebben voor de behandeling, omdat stoornissen lange tijd onbehandeld blijven waarmee de behandelduur mogelijk toeneemt en er mogelijk ook sprake is van verminderde behandelbaarheid. Het is de vraag of en zo ja hoe en voor wie een (herziende) invoering van de Fokkensregeling nuttig zou kunnen zijn.

Evaluatie afdelingen voor Extreem Vlucht- en Beheers Gevaarlijke tbs-gestelden (hierna EVBG) (extern)

In vier forensisch psychiatrisch centra (fpc's) zijn EVBG-afdelingen beschikbaar voor tbs-gestelden die extreem vluchtgevaarlijk zijn en/of ernstig agressief gedrag vertonen. Deze afdelingen zijn in 2001 opgericht. Verschillende typen patiënten kunnen hier terecht: degenen die al in een regulier fpc zijn opgenomen, maar ook degenen die nog wachten op opname in een kliniek. Er is behoefte aan wetenschappelijk inzicht in factoren die kunnen bijdragen aan de behandeling en beheersing (veiligheid) van deze patiënten. Bovendien, de afdelingen zijn destijds opgericht zonder beleid of regelgeving

aan te passen, en het veld, met name advocatuur, de RSJ en de tuchtrechter achten dergelijke regelgeving van belang. Om dit te realiseren is reeds een werkgroep opgericht die een beleidskader opstelt. Het onderzoek dient ook input op te leveren voor dit beleidskader.

Verbetering prognosemodel: onderzoek naar specifiek de geschatte verblijfsduur van tbs-gestelden en gedetineerden (intern)

Door de Minister voor rechtsbescherming is toegezegd opnieuw te kijken naar het Prognosemodel Justitiële Ketens (PMJ-model), omdat de ramingen die op basis hiervan gemaakt worden niet nauwkeurig genoeg zijn voor besluitvorming over toekomstige benodigde capaciteit. Te vaak moeten gaande de rit bijstellingen plaatsvinden. Voor DJI als uitvoeringsorganisatie heeft dit grote impact.

In het huidige model wordt gewerkt met cohortanalyses. Deze geven inzicht in de verblijfsduur van bijvoorbeeld tbs-gestelden en gedetineerden. Maar door de lange verblijfsduur van met name tbs-gestelden kan deze analyse alleen uitgevoerd worden op instroom van vele jaren geleden. Daardoor is het resultaat over de gemiddelde duur minder goed bruikbaar voor de toekomst.

Met een survivalanalyse kan een gemiddelde verblijfsduur worden geschat, ook voor degenen die nog niet uitgestroomd zijn. Daarnaast kan een survivalanalyse op vergelijkbare wijze worden gebruikt om met name de duur van de voorlopige hechtenis in het gevangeniswezen in te schatten.

Jeugdhulp in strafrechtelijk kader voor jongvolwassenen (extern)

Jeugdhulp in strafrechtelijk kader is hulp die wordt ingezet wanneer deze expliciet als voorwaarde is opgenomen in een strafrechtelijke beslissing binnen het jeugdstrafrecht dan wel door de Jeugdreclassering wordt ingezet tijdens begeleiding. Echter, een groot deel van de jeugdigen die gebruik maken van jeugdhulp in strafrechtelijk kader is ouder dan 18 jaar. Uit diverse onderzoeken komt naar voren dat er knelpunten zijn in de toeleiding naar en beschikbaarheid van jeugdhulp in strafrechtelijk kader voor jongvolwassenen die deze hulp opgelegd hebben gekregen op basis van het jeugdstrafrecht. De keuze voor de inzet van jeugdreclassering of volwassenenreclassering na het vonnis lijkt geen verband te houden met de keuze voor het toegepaste strafrecht; jongvolwassenen worden soms begeleid door de jeugdreclassering en soms door de volwassenreclassering. Er is behoefte aan meer inzicht in data en de mechanismen die een rol spelen in de advisering over en tenuitvoerlegging van jeugdhulp in strafrechtelijk kader voor jongvolwassenen, om knelpunten inzichtelijk te maken en van daaruit oplossingsrichtingen voor te stellen.

Ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit; is er sprake van verharding? (intern)

In de laatste Monitor Jeugd Criminaliteit (MJC 2023) is geconstateerd dat 'de zaken van jongeren in aanraking met OM en de rechter tot aan 2020 afgaande op de strafdreiging iets ernstiger lijken te worden maar in het laatste jaar juist minder ernstig. Het is onduidelijk hoe deze trend zich in de jaren erna ontwikkeld'. De constatering die zijn gedaan in de MJC lijken haaks te staan op de beelden die er leven onder professionals dat er sprake is van verharding (al dan niet in samenhang met 'verjonging'). Onder "verharding" kunnen verschillende fenomenen worden verstaan, enerzijds een toename van de ernst van de gepleegde delicten, maar het heeft ook betrekking op bijvoorbeeld de gewetensontwikkeling, responsiviteit, en houding van jeugdige delinquenten. Vanuit JenV-beleid is er behoefte aan nader onderzoek ten aanzien van verharding ten behoeve van het gericht inzetten van beleidsinitiatieven.

Nulmeting verschijningsplicht (extern)

In de Wet Uitbreiding Slachtofferrechten (WUS) wordt een aantal slachtofferrechten geïntroduceerd of uitgebreid. Eén daarvan betreft de plicht voor de verdachte om bij het onderzoek op de terechtzitting en de uitspraak aanwezig te zijn. Deze verschijningsplicht geldt voor verdachten die zich in voorlopige hechtenis bevinden in verband met het tenlastegelegde feit of zich in detentie bevinden voor een andere zaak en is beperkt tot spreekrechtwaardige delicten en ernstige gewelds- of zedenmisdrijven (art. 258a eerste lid onder b Sv). De verschijningsplicht voor verdachten voor inhoudelijke zittingen treedt naar verwachting op 1 juli 2024 in werking en moet in 2026 worden geëvalueerd. Om de evaluatie in 2026 goed te kunnen uitvoeren, is het van belang dat een vergelijking kan worden gemaakt met de huidige situatie waarin de verschijningsplicht nog niet geldt. Daarom moet nu een zogenaamde nulmeting worden uitgevoerd.

Perspectief van gokkers op kansspelen (extern)

Nederlanders die meedoen aan kansspelen, moeten dit veilig, beschermd en eerlijk kunnen doen. Hiertoe reguleert de overheid de kansspelmarkt. De vraag is daarbij steeds: worden met het beleid de beoogde beleidsdoelen bereikt? En: is aanpassing van beleid nodig/wenselijk? Dit onderzoek biedt input voor de beantwoording van deze vragen door spelers middels een online enquête te bevragen over hun perspectief op een aantal onderwerpen die met kansspelen te maken hebben.

Verklarende factoren voor het volume van Jeugdbeschermingsmaatregelen (JB) en Jeugdreclassering (JR) (extern)

Uit diverse bronnen is sinds 2019 een landelijke daling te zien in de volume van de Jeugdbeschermings- (JB) en Jeugdreclasseringsmaatregelen (JR). De daling in het volume van JB- en JR-maatregelen is op de verschillende momenten in de keten, van verzoeken tot onderzoek (VTO) tot aan de instroom in de gesloten instellingen (GI), terug te zien en kan op dit moment nog nauwelijks worden verklaard. Daarmee kunnen ook (toekomstige) ontwikkelingen niet worden voorspeld. Er zijn diverse (maatschappelijke en systemische) ontwikkelingen geweest en nog steeds gaande, waardoor geen eenduidige oorzaak aan te wijzen is van de dalende instroom. Inzicht in (mogelijke) oorzaken en verklaringen voor veranderingen in het volume van jeugdbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering is nodig om scenario's te kunnen maken van toekomstige ontwikkelingen in deze aantallen en daar op in te kunnen spelen. Goede inschattingen hiervan zijn van belang voor alle betrokken partijen in de JB- en JR-keten, bijvoorbeeld om voldoende capaciteit in huis te hebben en kwaliteit van geboden hulp te garanderen. Maar ook voor kinderen, jeugdigen en ouders die te maken krijgen met deze partijen is het van belang de ontwikkelingen te duiden en daar beleid op af te stemmen, bijvoorbeeld om wachtlijsten te beperken. Doel van het onderzoek is daarom een keten-breed onderzoek naar de belangrijkste verklarende factoren in de ontwikkeling in het volume van JB en JR maatregelen en indien mogelijk een prognose maken van toekomstige ontwikkelingen in het volume.

DGRR

Geschilbeslechtingsdelta burgers 2024 (intern)

Toegang tot het recht is een voorwaarde voor een goed functionerende rechtsstaat en een essentieel onderdeel van goed bestuur. Het WODC onderzoekt elke vijf jaar de ervaringen van Nederlandse burgers met het rechtssysteem: de Geschilbeslechtingsdelta. Het onderzoek beschrijft de (potentieel) civiel- en bestuursrechtelijke problemen die Nederlandse burgers ervaren, de stappen die zij zetten om deze problemen aan te pakken en de door hen behaalde resultaten. De eerste Geschilbeslechtingsdelta verscheen in 2003. Inmiddels zijn we toe aan de vijfde editie, die betrekking heeft op de periode 2020-2024. Door het periodiek herhalen van het onderzoek kunnen ook veranderingen en trends worden beschreven en geduid.

Onderzoek naar de Staat van het Notariaat : deel II (extern)

Voor het ministerie van Justitie & Veiligheid spelen wat betreft de rol van het notariaat naar de burger en de ondernemer toe, zwaarwegende belangen als fraudebestrijding (poortwachtersfunctie), rechtszekerheid, rechtsbescherming en vertrouwen in onafhankelijke expertise. De kwaliteit van het notariaat en de toegang tot de beroepsgroep is daarbij van groot belang. Deze belangen zijn voor J&V essentieel als waarborgen in de rechtsstaat. In dit vervolgonderzoek naar de staat van het notariaat zal de toegang tot het beroep van notaris centraal staan.

Onderzoek naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van het functioneren van de Stichting Geschillencommissies voor Consumentenzaken (SGC) (extern)

Er is nu veel aandacht voor de toegang tot het recht. De SGC heeft daarin een vitale rol als erkende geschilleninstantie. Tevens heeft de SGC haar werkterrein verbreed. Naast de geschilbeslechting is er nu ook een aantal klachtenloketten dat in een vroeg stadium problemen/klachten afvangt. Sinds medio 2015 bestaat er een wettelijk kader, deels Europees, waarin eisen zijn opgenomen waaraan de SGC moet voldoen. Vanuit Europa is veel aandacht voor de wijze waarop de lidstaten uitvoering geven aan hun verplichtingen bij het voorzien in kwalitatief hoogstaande laagdrempelige geschilbeslechting in consumentenzaken.

Onderzoek naar behoefte aan en inhoud van een afwegingskader procederen door overheid in het bestuursrecht (extern)

Er lijkt een onbalans te bestaan in het vertrouwen en wantrouwen tussen burger en overheid. Dit draagt er mogelijk aan bij dat geschillen tussen burger en overheid te vaak via formele juridische procedures worden beslecht. Het project Procedeergedrag overheid heeft een probleem- en oorzakenanalyse gemaakt rondom het procedeergedrag van de overheid (zie JenV-publicatie: *Gevangen in procedures*). Deze analyse geeft aanleiding tot verbeteringen in het procedeergedrag van de overheid richting de burger. De overheid zou als uitgangspunt moeten hanteren dat zij er alles aan doet om onnodige procedures in het bestuursrecht te voorkomen. In het geval het toch tot een procedure komt, zou de overheid in elke fase van een procedure behoorlijk procedeergedrag moeten vertonen, waarbij procesvertegenwoordigers streven naar dejuridisering, de-escalatie en procedurele rechtvaardigheid. Stakeholders dragen vaak aan terughoudend te zijn met het investeren in een informele aanpak, omdat er onvoldoende inzicht bestaat in de mogelijke effecten daarvan. Een Maatschappelijke Kosten Baten Analyse kan voorzien in het gewenste inzicht.

Rechtsvergelijkend onderzoek naar het verschoningsrecht en de uitwerking daarvan op opsporing en vervolging en bestuursrechtelijke toezichthouders (extern)

Het verschoningsrecht beschermt het belang dat de burger er op moet kunnen vertrouwen dat communicatie met een geheimhouder (advocaat, arts, notaris, geestelijke) geheim blijft. Dit is een fundamenteel rechtsbeginsel van de rechtstaat en deze communicatie geniet in de meeste (Rule of Law) landen dan ook ruime bescherming. De reikwijdte van het verschoningsrecht en de te volgen procedures vormen in Nederland een terugkerende discussie in de opsporingspraktijk en ook bij toezichthouders. Juridische procedures hierover duren vaak lang waardoor onderzoeken lange tijd stil kunnen komen te liggen. Ook in de handhavingssfeer vormt dit problemen, waardoor effectief toezicht op naleving van wet- en regelgeving (zoals de WWFT) wordt bemoeilijkt. In november 2020 heeft het WODC een onderzoeksrapport uitgebracht over de aard, omvang en doorlooptijden van procedures aangaande het professioneel verschoningsrecht. Hieruit bleek dat in de onderzochte zaken de vertraging in onderzoeken kon oplopen tot jaren. Veel van de knelpunten die daarbij werden geconstateerd, zijn sindsdien niet opgelost en verergerd. Er is behoefte aan inzicht of deze problematiek ook speelt in andere (Europese) landen, hoe daarmee wordt omgegaan en welke overeenkomsten/verschillen er zijn.

Evaluatie Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (WAHV) (extern)

De WAHV, een wet uit 1989, is nog niet in zijn geheel geëvalueerd. Nu is op basis van signalen van het OM, CJIB en rechtspraak de behoefte om te onderzoeken of met de wet en handhaving daarvan nog steeds de effectiviteit die het bij de inwerkingtreding werd beoogd, wordt gerealiseerd. Welke effecten heeft de wet op de verkeerveiligheid, wat te doen met de belasting van de keten door de komst van no cure no pay bureaus, etc. Tegelijkertijd is er een grote behoefte bij de organisaties in de strafrechtketen en de politiek om de strafrechtketen zo veel mogelijk te ontlasten. Een mogelijkheid hiertoe zou kunnen zijn om bepaalde strafbare feiten bestuursrechtelijk af te doen. Door beide ontwikkelingen: de signalen vanuit de keten en de wens om meer zaken buiten het strafrecht af te doen, lijkt het opportuun om een wetsevaluatie uit te voeren.

Onderzoek naar daderschap online fraude (extern)

De Ministers van Justitie en Veiligheid, Economische Zaken en Klimaat en Financiën en de Minister voor Rechtsbescherming hebben een integrale aanpak op online fraude gestart met een Actieplan. Ter ondersteuning van de gewenste aanpak wordt wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd naar daderschap van online fraude. Inzicht biedt de mogelijkheid voor alle publieke en private actoren in de aanpak van online fraude om maatregelen te nemen (afzonderlijk of gezamenlijk) die online fraude tegengaan. De integrale aanpak is bedoeld om hiaten te signaleren in inzicht bij partners en om gezamenlijk afspraken te maken over onderzoek dat deze hiaten het best kan opvullen met inzichten die direct voor beleid(smaatregelen) bruikbaar zijn.

Evaluatie van de Eenduidige landelijke afspraken (ELA) (extern)

Het te onderzoeken onderwerp betreft de evaluatie van de eenduidige landelijke afspraken rondom opsporing en vervolging van geweld tegen werknemers met een publieke taak (hierna: de ELA).

Het doel van de evaluatie is om terug te kijken naar hoe de ELA functioneert en wat de behoeften vanuit het veld zijn (nationaal politie en OM), bijvoorbeeld (wat gaat goed en wat kan beter, en de behoeften van werkgevers en werknemers met een publieke taak. Het doel van de vooruitblik is te onderzoeken of de ELA moet worden herzien of

doorontwikkeld, nu deze ruim 10 jaar oud is en de maatschappelijke context is veranderd.

Illegale handel in geneesmiddelen: een groeiend probleem (intern)

De geneesmiddelenindustrie is een grote en sterk gereguleerde sector waar veel geld in omgaat. En daarom is het ook voor criminelen een interessant werkgebied: legale geneesmiddelen in het illegale circuit leveren veel geld op en de pakkans is laag, o.a. door de afwezigheid van een gezamenlijke aanpak (industrie, toezicht & opsporing). Hoewel deze industrie aan strikte regels onderhevig is, valt het op dat toch met regelmaat originele geneesmiddelen in het illegale circuit worden aangetroffen.

Momenteel ontbreekt een ketenbrede aanpak op de illegale geneesmiddelenhandel. Het OM wordt – in geval van signalen/meldingen of ad-hoc zaken – geconfronteerd met deze problematiek; verdiepend onderzoek naar een evt. georganiseerd verband vindt niet plaats en voor het oppakken van een zaak is het OM afhankelijk van de beschikbare capaciteit bij de opsporing & toezicht (en dit hangt samen met prioriteit) en de inzet van individuen en onderlinge contacten.

Onderzoek experiment gesloten coffeeshopketen (hierna: experiment) Amsterdam-Oost (extern)

Dit onderzoek sluit aan op/is een uitbreiding van het langdurige onderzoek i.h.k.v. Experiment gesloten coffeeshopketen (project 3082). Met het WODC, de onderzoekers en de Begeleidingscommissie is gesproken over de deelname van een extra gemeente en de mogelijkheden de deelname in te passen in het onderzoek.

Het dan zittende kabinet zal na afloop van het experiment gesloten coffeeshopketen (hierna: experiment) Amsterdam-Oost) bezien wat het te doen staat met de geleerde lessen van het experiment. Het is van maatschappelijk belang dat een kabinetstandpunt over het experiment en eventuele mogelijke andere toekomstige beslissingen over het cannabisbeleid gestoeld worden op wetenschappelijk onderzoek. Door onderzoek te doen naar Amsterdam Oost, kan worden onderzocht wat het experiment betekent voor een grote stad als Amsterdam met grote-stedenproblematiek.

Wetsevaluatie wijzigingen van de Wet Bibob eerste en tweede tranche (extern)

De aanleiding voor het onderzoek zijn de wijzigingen van de Wet Bibob eerste en tweede tranche (en genoemde moties), met de toezegging dat de wijzigingen na vijf jaar – gezamenlijk – zouden worden geëvalueerd. In de Tweede Kamer bestond voorts de wens om de moties binnen een termijn van vijf jaar uit te voeren.

Door de Nationaal Coördinator Discriminatie en Racisme (NCDR) is in 2022 een Nationaal Programma opgesteld met aanbevelingen om de aanpak van discriminatie en racisme versterken. Deze aanbevelingen zijn ook door MJenV ondertekend. De NCDR heeft signalen ontvangen dat bestuursorganen de Wet Bibob (onterecht) inzetten bij de vestiging van religieuze instellingen. Deze wet ziet toe op het gebruik van bestuursorganen van hun discretionaire bevoegdheid en wordt daarom in de evaluatie meegenomen. De aanbeveling van de NCDR raakt aan de uitvoering van de Wet Bibob en wordt daarom als deelonderzoek meegenomen.

Onderzoek naar (de gevolgen van) de toepassing van artikel 13b Opiumwet (extern)

Artikel 13b Opiumwet geeft burgemeesters de discretionaire bevoegdheid om bestuurlijke maatregelen te treffen wanneer er in woningen of lokalen of op een daarbij behorend erf, drugs worden verkocht, afgeleverd of verstrekt, dan wel daartoe aanwezig zijn, of wanneer voorwerpen of stoffen worden aangetroffen die bestemd zijn voor het

bereiden of telen van drugs. Artikel 13b Opiumwet is gericht op het beëindigen van de overtreding en het voorkomen van een nieuwe overtreding. Sluiting neemt de bekendheid van het pand als drugspand weg en haalt de 'loop' uit het pand. Burgemeesters moeten in beginsel de betrokkene(n) eerst waarschuwen en op de hoogte stellen van de geconstateerde overlast, voordat besloten kan worden tot sluiting van het betreffende pand. Alleen in 'ernstige gevallen' is vooraf waarschuwen niet nodig. Naast deze beoogde effecten heeft de toepassing van de Wet Damocles ook direct en indirect gevolgen voor bewoners, ondernemers, omwonenden en eigenaren van het pand.

Maatschappelijke kosten criminele carrières (extern)

Een criminele burger veroorzaakt maatschappelijke kosten. Afhankelijk van het type misdrijf kunnen deze kosten onder meer bestaan uit materiële, fysieke of mentale schade voor slachtoffers en kosten voor de overheid, zoals de kosten voor het opsporen, vervolgen, berechten en straffen van criminelen. Ook de samenleving als geheel lijdt onder crimineel gedrag. Denk aan gevoelens van onveiligheid, economische schade en het gemis van een constructieve maatschappelijke bijdrage die iemand zou hebben gehad bij een niet-crimineel bestaan.

Dit onderzoek inventariseert en schat de kostenposten van drie hypothetische jeugdigen/jongvolwassenen met ieder een verschillende criminele 'loopbaan'. Deze kennis kan vervolgens worden gebruikt bij afwegingen over de kosteneffectiviteit van beleid dat gericht is op de preventie van (jeugd)criminaliteit.

Registerfunctie Rechtspraak (extern)

Anno 2022 worden de openbare registers die de Rechtspraak beheert meer dan 250 miljoen keer geraadpleegd en dat aantal blijft toenemen. Dat komt mede vanwege het gemak dat de registers online raadpleegbaar zijn door iedere burger. Het primaire doel van de registers is de 'derdenwerking'. Het is, mede in het licht van de ambities in het Coalitieakkoord op het gebied van het versterken van de toegang tot het recht, van belang dat deze registers zoveel mogelijk de maatschappij dienen conform het doel waarvoor ze zijn opgericht. Daarbij noopt het BZK-programma Regie op gegevens tot actie. Onder meer in het licht van dienstverlening naar burgers in het kader van toegang tot het recht is er vanuit de e-Justice verordening een noodzaak om deze registers (online) beter bevroegbaar te maken. De wettelijke basis van de registers dateert echter van het pré internettijdperk en de AVG. Er zijn door de Autoriteit Persoonsgegevens zorgen geuit over de risico's die bestaan bij de openbaarheid van persoonsgegevens in door de overheid gehouden registers. Daarom is in overleg tussen de Raad voor de rechtspraak, IVO Rechtspraak, en JenV besloten het WODC te vragen om onderzoek te verrichten. Het doel van het onderzoek is tweeledig. In de eerste plaats dient inzicht verkregen te worden in de discrepantie tussen openbaarheid van registers ('de derdenwerking') en de privacy van betrokkenen. In de tweede plaats dient het oorspronkelijke doel van een register getoetst te worden aan de huidige praktijk.

Vrije advocaatkeuze bij rechtsbijstandsverzekeringen (extern)

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) heeft in de loop van de afgelopen tien jaar diverse uitspraken gedaan over de vrije advocaatkeuze bij een rechtsbijstandsverzekering. Het is daarbij onduidelijk of de vrije advocaatkeuze in alle fases van het geschil (dus ook als er alleen geadviseerd hoeft te worden) aanwezig moet zijn. Het Verbond van Verzekeraars en de Nederlandse Orde van Advocaten onderkennen dat, indien dit wel de bedoeling van het EHRM blijkt te zijn, er een kostenstijging voor verzekerden ontstaat. En daarmee een dusdanige vraaguitval naar verzekeringen dat de toegang tot het recht voor deze gebruikers beperkt zal worden. Dit onderzoek moet inzicht geven in hoe de hiervoor genoemde jurisprudentielijn van het Europese Hof doorwerkt op de toegang tot het recht voor de gebruikers van

rechtsbijstandverzekeringen. Welke aspecten spelen daarbij een rol en welke daarvan kunnen worden beïnvloed om de borging van de toegang tot het recht te sturen?

SG-cluster

Evaluatie Tijdelijke wet transparantie turboliquidatie (15 november 2023 tot 15 november 2025) (extern)

De turboliquidatie is een instrument waarmee een rechtspersoon op eigen initiatief, zonder tussenkomst van een curator, kan worden beëindigd en opgeheven (artikel 2:19 lid 4 BW): overeenkomsten - bijvoorbeeld met leveranciers - worden opgezegd, alle baten worden te gelde gemaakt en met de opbrengst worden de schulden zoveel mogelijk afgelost. Voordeel is dat dit proces betrekkelijk snel en eenvoudig verloopt. Wel zijn er zorgen over mogelijk misbruik van de regeling door kwaadwillenden, vooral als er schulden achterblijven.

De wet zal 15 november 2023 in werking treden en beoogt het gebruik van de turboliquidatie voor ondernemers te faciliteren door het vertrouwen in het instrument te vergroten. Daartoe worden maatregelen voorgesteld, die de transparantie vergroten, de positie van schuldeisers verbeteren en misbruik tegengaan, te weten:

1. een verplichting voor de bestuurders om stukken te deponeren waarin financiële rekening en verantwoording wordt afgelegd en daarvan mededeling te doen aan eventuele achtergebleven schuldeisers (verantwoordingsplicht);
2. een inzagerecht voor de schuldeisers in de administratie van de ontbonden rechtspersoon als de bestuurders zich niet hebben gehouden aan hun verantwoordingsplicht;
3. een strafbaarstelling in de Wet op de economische delicten (WED) als niet aan de verantwoordingsplicht is voldaan, die wordt gehandhaafd door het Bureau Economische Handhaving van de Belastingdienst (BEH) en
4. een bevoegdheid voor het OM om te verzoeken om een civielrechtelijk bestuursverbod als de regeling – kort gezegd – is misbruikt.

De wet heeft een verlengingsmogelijkheid, waarvan gebruik kan worden gemaakt als de MinRb voornemens is om de regeling permanent in te voeren. De bevindingen over de werking van de wet in de praktijk zal bij deze besluitvorming worden betrokken. In 2022 betrof het aantal turboliquidaties t/m medio december 36.456.

Tussentijdse evaluatie Wet herziening partneralimentatie (1 januari 2020) (extern)

De duur van de partneralimentatie is verkort van maximaal 12 jaar naar maximaal 5 jaar. De hoofdregel is een alimentatietermijn gelijk aan de duur van het huwelijk met een maximum van 5 jaar. Voor alimentatiegerechtigden (meestal vrouwen) met de zorg voor kinderen tot 12 jaar en oudere alimentatiegerechtigden met een huwelijk langer dan 15 jaar gelden langere termijnen. De tussentijdse evaluatie dient ingevolge een toezegging aan de Eerste Kamer 5 jaar na inwerkingtreding van de wet plaats te vinden. In de wet zelf is een evaluatie voorgeschreven binnen 8 jaar na inwerkingtreding van de wet. Doel is om met een tussentijdse evaluatie na te gaan wat het effect is van de wet op een aantal specifieke punten. De bredere maatschappelijke relevantie van dit onderwerp is het bevorderen van de arbeidsparticipatie en economische zelfstandigheid van vrouwen.

Evaluatieonderzoek Wet afwikkeling massaschade in collectieve actie (Wamca, 1 januari 2020) (extern)

Deze wet maakt het voor gedupeerden makkelijker om in een collectieve actie schade te verhalen. Hiermee wordt voorkomen dat er meerdere procedures worden gestart door verschillende belangenorganisaties over dezelfde gebeurtenis. Collectieve actie draagt bij aan de verbetering van de toegang tot het recht voor gedupeerden. Collectieve actie kan zowel ingezet worden bij vorderingen waarbij schadevergoeding wordt gevorderd als bij ideële vorderingen, waarbij het meer om een algemeen belang gaat.

Collectieve acties zijn zowel voor partijen als voor de rechterlijke macht complexe en kostbare procedures. Het onderzoek moet uitwijzen wat de effecten van de wet zijn geweest op de toegang tot het recht en op de efficiëntie van de afwikkeling van massazaken. Het gaat daarbij om effecten voor belangenorganisaties, hun wederpartijen, advocaten in massazaken en de rechterlijke macht. Het onderzoek kan daarbij ook ingaan op de vraag of de rol van massazaken onder de Wamca is gewijzigd (toename of afname of ander soort zaken).

De Wamca is een geheel nieuwe procedure voor collectieve acties met nieuwe eisen voor belangenorganisaties. Daardoor zijn er in de praktijk veel vragen over de uitleg en toepassing van bepaalde onderdelen of niet geregelde onderwerpen, zoals het hoger beroep. Hoofdvraag is of met de inwerkingtreding van de Wamca de toegang tot het recht en de efficiënte afwikkeling van massazaken zijn verbeterd.

Tussentijdse evaluatie Wet bedenktheid (extern)

De Wet bedenktheid geeft (het bestuur van) een beursvennootschap het recht om een bedenktheid in het geval van een dreigend ontslag/schorsingsverzoek t.a.v. van een bestuurder/commissaris of bijvoorbeeld bij een dreigende (vijandige) overname in te roepen. Dit kan alleen wanneer het verzoek of het overnamebod naar het oordeel van het bestuur wezenlijk in strijd is met het belang van de vennootschap en de met haar verbonden onderneming. De vraag is welke invloed deze wet heeft op het Nederlandse vestigings- en investeringsklimaat. Ook de maatschappelijke onrust die een (dreigende) overname van een Nederlandse beursvennootschap teweeg kan brengen, maakt deze wetsevaluatie relevant. De Eerste Kamer wil graag dat de wet al eerder dan na vijf jaar wordt geëvalueerd. De minister voor Rechtsbescherming zegde toe om de eerste evaluatie al na drie jaar uit te voeren. Over twee jaar zal dus nogmaals een evaluatie moeten plaatsvinden.

NCTV

Het 'kwaadaardige elite' narratief: aard, herkomst en reikwijdte (extern)

In het jaarverslag over 2022 wijst de AIVD erop dat de democratische rechtsorde van Nederland kwetsbaar is. De democratische rechtsorde omvat in die visie het politieke en juridische systeem van Nederland, de manier waarop overheid en burgers met elkaar omgaan, én de manier waarop burgers met elkaar omgaan. Daarbij horen onder meer grondrechten, vrijheden en de scheiding der machten.

De bedreiging voor die democratische rechtsorden komt volgens de AIVD van rechts-extremisten, links-extremisten en anti-institutionele extremisten. Zij hebben in dit verband verschillende lezingen over de rol van de overheid: ze zien die respectievelijk als marionet van een 'joods complot', als onderdeel van het 'kapitalistisch, autoritair systeem', of als trekpop van een kwaadaardige elite 'die van Nederland een totalitaire staat wil maken'. Op hun eigen manier en in hun eigen mate verspreiden de genoemde extremisten elk de ondermijnende boodschap dat de overheid en andere democratische instituties niet te vertrouwen zijn.

Deze boodschap kan niet alleen het goed functioneren van deze instituties schaden, ze kan er ook toe bijdragen dat het vertrouwen afbrokkelt dat Nederlanders hebben in elkaar. Dat schaadt dan in potentie de mate waarin Nederlanders in staat zijn samen te leven met onderlinge verschillen en uiteenlopende opvattingen.

Omdat schade aan de democratische rechtsorde moeilijk te meten is, moeten daarover geen overhaaste conclusies worden getrokken. Maar de dreiging maakt in ieder geval duidelijk dat de democratische rechtsorde kwetsbaar is en niet als een gegeven kan worden beschouwd.

De aandacht van de AIVD voor het anti-institutionele extremisme is in dit verband nieuw; vóór 2022 werd dat begrip niet gebruikt. Volgens de AIVD rechtvaardigt de populariteit van het 'kwaadaardige elite' narratief deze aandacht. De dienst ziet als kenmerkend voor dat narratief dat er in Nederland een kwaadaardige elite aan de macht zou zijn die de controle heeft over onder meer de overheid, de rechtspraak, de media en de wetenschap. Die elite zou streven naar een totalitaire controlestaat, en daartoe Nederlanders onderdrukken, tot slaaf maken, en zelfs vermoorden. Gebeurtenissen en fenomenen, zoals de coronapandemie, de stikstofcrisis en de oorlog in Oekraïne, zouden door die elite worden geïntroduceerd om als voorwendsel te dienen voor steeds verdergaande controle.

Anti-institutionele extremisten willen overigens niet zozeer af van de democratie, de overheid, rechters, politie, media en wetenschap. Ze willen af van hoe die instituties momenteel zijn ingevuld en staan dus andere politieke en maatschappelijke keuzen voor. De wijze waarop zij die nastreven, draagt volgens de AIVD echter twee risico's in zich: in de eerste plaats dat mensen op basis ervan geweld gaan goedpraten en zelf radicaliseren tot geweld; in de tweede plaats dat de verspreiding van de boodschap leidt tot zoveel wantrouwen tegen (de legitimiteit van) ministers, Kamerleden, rechters, politieagenten, journalisten en wetenschappers, dat zij in hun werk worden belemmerd.

De

Sociaaleconomische en psychologische factoren in radicaliseringsprocessen en extremistisch gedrag bij anti-institutioneel extremisme (extern)

In 2023 verscheen in opdracht van het WODC het onderzoeksrapport "Rechtsextremisme op sociale media platforms? Ontwikkelingspaden en handelingsperspectieven" van het Verweij-Jonker Instituut dat een state-of-the-art overzicht biedt van de wetenschappelijke inzichten over de ontwikkelingspaden naar rechtsextremistische en radicalisering in het algemeen alsmede de rol van sociale media platforms daarbij.

Het hier voorliggende onderzoek ligt in het verlengde van deze studie, maar richt zich op de ontwikkeling van anti-institutioneel extremisme in Nederland. Het onderzoek stelt zich tot doel inzicht te bieden in de profielkenmerken van personen binnen de anti-institutionele beweging in Nederland; de eventueel verschillende rollen en netwerken binnen de anti-institutionele beweging en de indicatoren die van invloed zijn op de geweldsbereidheid van anti-institutioneel extremisten.

Interventies bij radicalisering (extern)

In de Nationale Contraterrorisme Strategie 2022-2026 wordt aangekondigd dat de samenwerking zal worden versterkt tussen het veiligheidsdomein en zorg- en welzijnspartners in het kader van geradicaliseerde personen met psychosociale problematiek. Dit onderzoek inventariseert de interventies binnen het zorgdomein en het sociale domein, die uitkomst zouden kunnen bieden bij het voorkomen/beperken van ongewenst gedrag van geradicaliseerde personen met psychosociale problematiek.

Kenmerken en achtergronden van Nederlandse rechtsextremisten/ terroristen (accelerationisten) en anti-institutionele extremisten (extern)

In het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland 56 en 57 wordt gesteld dat, met de opkomst van het rechtsextremistische accelerationisme, terroristische aanslagen vanuit dit inherent gewelddadige gedachtegoed ook voorstelbaar zijn geworden. Daarnaast wordt opgemerkt dat er binnen anti-institutionele extremisten sprake kan zijn van het geloof in complottheorieën. Deze theorieën kunnen ondermijnend zijn voor de democratische rechtsorde en kunnen de aanleiding zijn tot extremistisch en zelfs terroristisch handelen. Dit onderzoek moet inzicht geven in de kenmerken en achtergronden van Nederlandse rechtsextremisten/terroristen (accelerationisten) en anti-institutionele extremisten, die een extremistische dan wel terroristische dreiging vormen voor de nationale veiligheid. En op de rol die dat speelt in hun extremistische/terroristische gedragskeuzen. Het gaat daarbij zowel om de intentie als om feitelijk gedrag. De focus ligt op rechtsextremisme, omdat daar voor de NCTV de grootste kennisbehoefte ligt. Dat beeld kan worden gespiegeld met (bestaande) inzichten over andere extremistische/terroristische actoren in Nederland (links, milieu/klimaat, jihadisten).

Naar een cyberweerbaarheidsmaat (extern)

De dreiging van cyberaanvallen is de afgelopen jaren toegenomen. Zowel statelijke actoren als criminele actoren gijzelen, saboteren en bespioneren digitale systemen van Nederlandse organisaties. Onze digitale afhankelijkheid neemt toe. Tegelijkertijd blijft de digitale weerbaarheid achter. Het is van groot belang om zicht te krijgen op de omvang van de cyberweerbaarheid (weerstand en veerkracht/herstelvermogen) van organisaties. En op eventuele verandering in de omvang van deze cyberweerbaarheid als gevolg van de beleidsinterventies.

In de Nederlandse Cybersecurity Strategie, die 10 oktober 2022 is gepubliceerd, wordt het meten van cyberweerbaarheid dan ook als een voorwaarde van effectief beleid gezien. Dit onderzoek is bedoeld om cyberweerbaarheid in kwantitatieve indicatoren uit te drukken. Daarmee wordt een basis gelegd voor toekomstig gedifferentieerd onderzoek en monitoring, bijvoorbeeld via sectorspecifieke onderzoeken.

DGPenV

Internationale verkenning van bestaande bevoegdheden ten behoeve van het bewaken en beveiligen van personen (extern)

Informatieverzameling door de politie, ook ten behoeve van bewaken en beveiligen van personen vindt plaats op grond van de algemene taakstelling (artikel 3 Politiewet). De praktijk wijst uit dat deze grondslag te beperkt is, omdat de inbreuk die bij de informatieverzameling wordt gemaakt op de persoonlijke levenssfeer niet meer dan 'gering' mag zijn. De commissie Toekomstbestendig Stelsel Bewaken en Beveiligen (2021) en de Onderzoeksraad voor de Veiligheid (2023) pleiten voor expliciete bevoegdheden voor het inwinnen van informatie ten behoeve van bewaken en beveiligen. Het onderzoek beoogt inspiratie op te doen uit een internationale verkenning.

Evaluatie vernieuwing C2000 (extern)

Naar verwachting wordt het programma Implementatie Vernieuwing C2000 begin 2024 décharge verleend. Afgesproken is met betrokken partijen dat een evaluatie zal plaatsvinden van de vernieuwing van C2000, zowel organisatorisch als technisch. De aanbevelingen uit de evaluatie zullen worden meegenomen in de optimalisatie van het huidige C2000 en voor een opvolger van deze communicatievoorziening.

Kenmerken van daders van agressie en geweld tegen hulpverleners ('hot offenders') (extern)

De taskforce hulpverleners veilig heeft als taak bij te dragen aan het tegengaan van agressie en geweld tegen politie, brandweer en boa's. Deze beroepsgroepen hebben te maken met uitgaansgeweld en (vooral de brandweer) met geweld rond oud en nieuw. Uit criminologisch onderzoek is bekend dat een klein percentage van de bekende daders verantwoordelijk is voor een fors percentage van het totaal aantal gepleegde delicten. De Taskforce zoekt naar meer inzicht te krijgen in de factoren die herhaald daderschap ('hot offenders') tegen genoemde beroepsgroepen bepalen om daarmee gerichte maatregelen te nemen en zo agressie en geweld tegen hulpverleners tegen te gaan en/of de voorbereiding op dergelijke situaties te verbeteren.

De politiefunctie en publiek-private/publiek-publieke samenwerking (extern)

Bij de uitvoering van de politiefunctie worden vormen van publiek-private, maar ook van publiek-publieke samenwerking belangrijker. Delen van de politiefunctie kunnen formeel dan wel feitelijk door private partijen worden uitgevoerd. Zoals buitengewone opsporingsambtenaren (boa's) die met handhavingstaken worden belast. En banken die een wettelijke taak hebben bij het anti-witwasbeleid. Ook krijgt de politie te maken met taken die vooral, of tevens, aan andere partijen toebehoren, zoals de aanpak van personen met verward gedrag. Dit verkennende onderzoek heeft als doel inzicht te verkrijgen in omvang, werking en gevolgen van publiek-private en publiek-publieke samenwerking in relatie tot de politiefunctie in Nederland.

DGM

Onrechtmatig verblijf in Nederland: een schatting en verkenning naar subgroepen (extern)

Met dit onderzoek wordt inzicht verkregen in het mogelijke aantal onrechtmatig verblijvende vreemdelingen in Nederland en de te identificeren subgroepen. Het is gebruikelijk deze schatting eens in de zoveel jaar uit te voeren en de laatste schatting is uit 2020 over de jaren 2017-2018. Daarna heeft covid plaatsgevonden, wat geleid heeft tot een tijdelijke toename in vrijwillig vertrek. Vervolgens is de oorlog in Oekraïne uitgebroken, hetgeen mogelijk ook effect op illegaliteit heeft gehad. Kortom, dit is een heel relevant moment om deze schatting opnieuw uit te voeren.

Analyse van het opvanglandschap (extern)

De opvang van asielzoekers staat al jaren onder druk. Dit vormt verschillende uitdagingen voor zowel de uitvoeringspraktijk als voor het creëren en behouden van draagvlak in de samenleving voor de opvang van asielzoekers. Het opvanglandschap is in de afgelopen jaren zeer versnipperd geraakt door de inrichting van verschillende doelgroep- en behoeftegerichte opvangmodaliteiten, zoals procesbeschikbaarheidslocaties, de intensief begeleidende opvang en de handhaving en toezichtlocatie. Hierdoor is naast de procesgerichte opvangmodaliteiten een breed gamma ontstaan aan 'bijzondere' opvangmodaliteiten, zonder dat er stil is gestaan bij de gevolgen hiervan voor de efficiëntie en effectiviteit van de opvangsystematiek als geheel en de onderlinge samenhang tussen alle opvangmodaliteiten daarin. Tegelijkertijd staat de opvang van asielzoekers al jaren onder druk met grote uitvoeringsuitdagingen tot gevolg. Dit, terwijl de opvang ook aan (Europese) wet- en regelgeving dient te voldoen zodat een minimum standaard kan worden gegarandeerd voor de opvang (en het onderdak) van asielzoekers. Het doel van dit onderzoek is inzicht te krijgen in de efficiëntie (praktische uitvoerbaarheid en inzet van middelen), effectiviteit (in hoeverre draagt de huidige systematiek bij aan het behalen van de beoogde doelen) en de onderlinge samenhang van de verschillende opvangmodaliteiten.

Oekraïense 'huiskamers' /social hubs: de opzet, succesfactoren en sociale impact op het vlak van integratie, participatie en zelfredzaamheid van Oekraïense ontheemden op lokaal niveau (extern)

Met de influx aan Oekraïense ontheemden in 2022 zijn in diverse gemeenten (door verschillende initiatiefnemers) (fysieke) Oekraïense 'huiskamers' /social hubs opgericht of in oprichting: plekken waar de ontheemden samen 'thuis' komen en waar ze onderling, maar ook samen met vrijwilligers, afvaardigingen van NGO's en/of maatschappelijke instanties en/of gemeentebesturen de Nederlandse maatschappij leren kennen. Waar de 'cultural gap' wordt overbrugd en waar verbinding ontstaat. Naast diverse andere nieuwe ervaringen met deze migrantendoelgroep (o.a. doordat de Oekraïense ontheemden hier verblijven onder bescherming van de RTB) zijn ook deze 'huiskamers' /social hubs een nieuwe ontwikkeling.

Gezinsmigratie 3.0 (extern)

Gezinshereniging vindt plaats aan de hand van het begrip 'gezin'. Er zijn ontwikkelingen in jurisprudentie maar ook maatschappelijk gezien op dit gebied. Voor beleidsvorming op dit punt is het goed om te weten hoe in de Nederlandse maatschappij (en in Europa) wordt gekeken naar het gezin en welke familieleden daar al dan niet toe behoren.